

KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK A BÚCSÚRÓL

„... és adósságát is elengedte”



„Neked adom a mennyek országa kulcsait. Amit megkötsz a földön, a mennyben is meg lesz kötve, s amit feloldasz a földön, a mennyben is fel lesz oldva.” (Mt 16,19)

1. Mi a *búcsú*?

A búcsú Isten színe előtt, a már megbocsátott bűnökért járó, ideig tartó büntetések elengedése részben vagy teljesen, melyet a katolikus hívő, aki megfelelően felkészült, és teljesítette a kiszabott feltételeket, elnyer az Egyház segítségével, amely mint a megváltás szolgája Krisztus és a szentek elégtételt nyújtó érdemeinek kincstárát hivatalosan kezeli, és abban részesítheti tagjait.

2. Mit jelent a *büntetések elengedése*?

Isten országában rend van és igazságosság: minden jótett jutalmat és minden rossztett, azaz bűn, büntetést kap, vagy e földi életben, vagy a másvilágon. Miként a jutalom arányos a jótett érdemével, úgy a büntetés is arányos a bűn rosszaságával. A bocsánatos bűnökért ideig tartó, a halálos bűnökért örökké tartó büntetés, azaz kárhozat jár. Ha az ember bocsánatot nyer a bűneire, visszakapja az elvesztett kegyelmi életet, s újra kedvessé válik Isten szemében. Ez Isten irgalmának ajándéka. Isten azonban igazságos is, és igazságossága megköveteli, hogy az elkövetett bűnök büntetést kapjanak. Ezért marad vissza a bűnbocsánat, mind a halálos, mind a bocsánatos bűnök megbocsátása után bizonyos mennyiségű, azaz bizonyos ideig tartó büntetés, melyet az ember vagy leró, vagy elengedését külön ajándékként megkapja. Ez az ajándék a búcsú.

3. Miért nevezzük *búcsúnak*?

Ennek az ajándéknak a latin neve „indulgentia”, ami azt jelenti, hogy „elengedés”. A latin teológiai gondolkodás Isten vagy a pápa oldaláról nézi az ajándékot, és az elengedés gesztusát emeli ki. A magyar nyelv és gondolkodás inkább az ajándékot nyerő lélek oldaláról nézi a kérdést, és innen úgy látszik, hogy az ember búcsút vehet a különben reá váró büntetésektől, azaz megszabadul tőlük. E búcsúvétel alapján adták a nevet az elengedés ajándékának.

4. Mit jelent, hogy *részben vagy teljesen* engedi el Isten nevében az Egyház az ideig tartó büntetéseket?

Az Egyháznak Krisztustól kapott oldó és kötő hatalma lehetőséget ad arra, hogy minden hátralevő büntetést elengedjen – ebben az esetben beszélünk teljes bűcsúról. De hatalma van ahhoz is, hogy csak a büntetések egy részét engedje el – ekkor beszélünk részleges bűcsúról.

5. Miért csak az *ideig tartó büntetéseket* engedi el így Isten?

Azért, mert megtért gyermekeit részesíti Krisztus és a szentek érdemeiben. Az örök kárhozatot csak a megtéréssel lehet elkerülni, ezt pedig az ember helyett senki meg nem teheti. Örök büntetését tehát senki más nem tudja helyette kikerülni.

6. Miért fontos annak hangsúlyozása, hogy *a már megbocsátott bűnökért járó ideig tartó büntetések* elengedése a bűcsú?

Mert a bűcsú kegyelmi ajándék, mely feltételezi, hogy a bűnbánat és a bűnbocsánat révén az ember a kegyelem állapotában van, és méltó ennek az ajándéknak a fogadására. Ellentmondást jelentene a kegyelem rendjében, ha a bűnös külön kegyelmi ajándékot kérhetne és kapna.

7. Mit jelent az, hogy a bűcsú *Isten színe előtti* elengedése az ideig tartó büntetéseknek?

Azt jelenti, hogy a bűcsú nem a földi jogrendbe tartozik, hanem kegyelmi ajándék, amely Isten előtt hatályos, és az örök életre szól. Ebből következik, hogy bűcsút csak azok engedélyezhetnek, akik az Egyházban az oldás és a kötés hatalmának birtokában vannak, s amit feloldanak a földön, „fel lesz oldva a mennyekben is”.

8. Ki engedélyezhet bűcsút az Egyházban?

Olyan bűcsút, amely az összes katolikus hívő számára elnyerhető, csak a pápa engedélyezhet, akár részleges, akár teljes bűcsúról van szó.

Egyházmegyékben bizonyos alkalmakkor a püspökök is engedélyezhetnek a hívőknek részleges, olykor teljes bűcsút is.

9. Ki nyerhet bűcsút?

Bűcsút bármelyik katolikus hívő nyerhet, aki lélekben felkészült a bűcsú fogadására, és teljesítette a feltételeket, amelyekhez az Egyház a bűcsút kötötte.

10. Csak *katolikus* hívő nyerhet bűcsút?

Igen, mivel a bűcsú a Péternek, azaz a pápának adott oldó és kötő hatalom ajándéka. Ezért aki nincs a hit, a szentségek és az egyházkormányzat közösségében a pápával – azaz nem katolikus –, az nem kaphatja meg a pápa közvetítésével a bűcsú ajándékát sem.

11. Tehát a *nem katolikusok* nem nyerhetik el ideig tartó büntetéseik elengedését?

A bűcsú módján nem. De jótetteikkel ők is szerezhhetnek érdemeket, amelyek beszámítanak a büntetések törlesztéseként.

12. Mit jelent a bűcsúra való *lelki felkészültség*?

A lélek bizonyos cselekedeteit és állapotát, mely más a részleges és más a teljes bűcsú esetében.

13. Milyen felkészültséget kíván a *részleges bűcsú*?

A részleges bűcsú elnyeréséhez a katolikus hívőnek:

a) *Kegyelem állapotában kell lennie* – azaz nem lehet halálos bűnben.

b) *Akarnia kell a részleges búcsú elnyerését.* De ehhez elegendő az általános jó szándék, hogy mindig el akarja nyerni a lehetséges részleges búcsúkat.

14. Milyen felkészültséget kíván a teljes búcsú?

A teljes búcsú elnyeréséhez szükséges:

- a) *A szentségi gyónás* – annak kifejezéséül, hogy az Egyház bűnbocsátó hatalma által akar megbékélni a lélek Istennel
- b) *A szentáldozás, lehetőleg a teljes búcsú elnyerésének napján* – a Krisztussal való szentségi közösség megvalósításáért
- c) *A teljes búcsú elnyerésének legalább általános szándéka*
- d) *Mentesség minden bűnhöz, még a bocsánatos bűnökhöz való ragaszkodástól is*
- e) *Imádság a Szentatya szándékára*

15. Mit jelent az, hogy feltételeket teljesíteni kell?

Minden búcsú elnyeréséért kell tennie valamit az embernek. Hogy milyen cselekedet milyen búcsúval jár, azt az *Apostoli Penitenciária* határozza meg. Ezek a cselekedetek lehetnek helyhez (pl. kegyhely felkeresése), időhöz (pl. naponta vagy templombúcsú ünnepén elnyerhető) vagy konkrét tevékenységhez (pl. rózsafüzér elimádkozása) köthetők.

16. Ha valaki búcsút nyer, továbbadhatja-e másnak?

Igen, de csak a tisztítótűzben szenvedő lelkeknek. A szenteknek nem ajándékozható, mert nekik már nincs rá szükségük. A földön élő embereknek pedig búcsú nem adható át.

17. Miért nem nyerhető földön élő felebarátaink részére búcsú?

Azért, mert ki-kí maga viseli tetteinek jó és rossz következményeit. Aki a földön él, annak magának is van módja a búcsú elnyerésére, s ha akarja, neki magának kell kérnie.

18. S ha éppen azért akarom neki nyerni, mert ő nem akarja?

Akkor a megtéréséért és a hitért kell imádkozni, mert ahogy nem lehet más helyett üdvözülni, úgy helyette a földön adósságait sem törlesztheti más.

19. Miért lehet felajánlani a búcsút a tisztítótűzben szenvedő lelkekért?

Azért, mert ők már nem tudnak segíteni magukon, de a kegyelem állapotában vannak, és a búcsú által megnyilvánul irántuk is az Egyház anyai szeretete.

20. A pápa őket is feloldhatja büntetésük alól?

Úgy, mint a földön élőket nem, mert a halállal kiléptek a pápa szorosán vett joghatósága alól. A felajánlott búcsúknak azonban közbenjáró értéke van Isten színe előtt.

21. Mi a részleges búcsú mértéke?

Az Egyház hagyományos értékelése 1968-ig más volt, mint VI. Pál pápa 1968-ban kiadott rendelkezése óta.

22. Hogyan mérték a részleges búcsút 1968-ig?

Az idővel. Azt határozták meg, hogy egy bizonyos imádság vagy jó cselekedet hány évi, hónapi vagy napi búcsúval jár. Így lehetett nyerni pl. ötven, száz, háromszáz napi, illetve egy-, három- vagy ötévi búcsút.

Ez pedig azt jelentette, hogy e részleges búcsúkkal a pápa annyi büntetést engedett el, amennyit az ősegyházban a hitvallók és a vezeklők az adott ideig viselt szenvedésekkel és önmegtagadásokkal érdemeltek ki.

23. Hogyan mérjük most a részleges búcsú értékét?

VI. Pál pápa rendelkezése szerint a részleges búcsú mértéke a jótett érdeme, amely a búcsú feltétele. Mintha a Szentatya így szólna: „Édes fiam! Ha részleges búcsút akarsz nyerni, tedd meg ezt és ezt. Én pedig a Krisztustól kapott hatalmamnál fogva megkettőzőm jótetted értékét Isten színe előtt. S ha a jó cselekedettel te kiérdemelted egy évig tartó büntetés elengedését, most a búcsú révén kétévi büntetéstől búcsúzhatsz el.”

24. Mire jó ez az értékelésváltozás?

Arra, hogy felfigyeljünk jótetteink értékére. Mert nyilvánvaló, hogy a nagyobb hittel és szeretettel végzett jó cselekedet kedvesebb Isten előtt. Ez ösztökél arra, hogy nagyobb odaadással tegyük a jót, főleg a búcsúval járó jótetteket.

25. Hogyan lehet ma részleges búcsút nyerni?

A *Búcsúk Kézikönyve* szerint a részleges búcsúnak négy általános elnyerési lehetősége van:

I. „*Ha valaki hittel és lelkiismeretesen végzi állapotbeli kötelelességeit, és viseli életének terheit, és legalább egy fohász erejéig Istennek ajánlja a dolgait, részleges búcsút nyerhet.*”

Azaz, ha állapotbeli kötelelességeinket – ki-ki a maga dolgát, amit tennie kell – nem haraggal és kelletlenül, hanem jó szívvel és Isten iránti engedelmisséggel tesszük, és legalább egy fohással Istenhez emeljük a lelkünket napközben, a Szentatya megkettőzi cselekedeteink értékét, feltéve természetesen, hogy a részleges búcsú elnyerésére a szükséges lelki felkészültség (lásd a 13. kérdésnél) megvan bennünk.

II. „*Ha valaki hitből fakadóan segít rászoruló felebarátján, akár anyagi javaival, akár személyes szolgálataival, részleges búcsút nyerhet.*”

Azaz, ha valaki hittel gyakorolja az irgalmasság lelki vagy testi cselekedeteit felebarátaival szemben: nemcsak azoknak segít, akiktől a kétszeresét várhatja vissza, hanem a nyomorultaknak is, akiknek nincs miből visszaadniuk, a jó cselekedet Isten színe előtt a pápa jóvoltából kétszeres értékű.

III. „Ha valaki önként és a bűnbánat szellemében lemond számára megengedett és kedves dolgokról, részleges bűcsút nyerhet.”

Ennek megértéséhez meg kell gondolnunk a következőket: Isten törvényei bizonyos dolgokat előírnak, másokat megengednek, ismét másokat tiltanak. E törvényes rendnek ideális esetben a bennünk levő rend így válaszol: szeretem, amit a törvény előír; gyűlölöm, amit tilt; és kedvemem találok abban, amit megenged.

Elhomályosult értelmünk és rosszra hajló akaratunk azonban éppen fordítva reagál: szereti, amit a törvény tilt; gyűlöli, amit a törvény parancsol; és kelletlen abban, amit a törvény megenged.

Ez a bűcsúengedély feltételezi a belső rendet, és az olyan lemondások és önmegtagadások értékét kettőzi meg, amelyekkel az ember számára megengedett és kedves dolgokról mond le. Ezért pl. ha valaki utálja a dohányfüstöt, számára nem jár bűcsúval, ha nem gyújt rá. Vagy ha csak hiúsági meggondolásokból nem eszem valamit, nem nyerhetek vele bűcsút. De ha bűnbánó lélekkel fenyíti magát az ember, az bűcsúval jár.

IV. „Ha valaki jó szívvel nyílt tanúságot tesz a hitéről mások előtt a mindennapi élet sajátos körülményei között, részleges bűcsút nyerhet.”

Ez a bűcsúengedély arra indítja a krisztushívőt, hogy mások előtt nyíltan megvallja hitét Isten dicsőségére és az Egyház épülésére.

26. Ezek szerint a mindennapjainknak kétszeres értéke lehet?

Pontosan! És éppen ezzel akar a jóra serkenteni a pápa, hogy ne hagyjuk üresen futni az időt. Olyan ez, mintha valakinek felkínálják, hogy ha akarja, munkája gyümölcsét valutáért átveszik tőle. Oktalan volna az az ember, aki ilyen lehetőség mellett aludni kezdene a műhelyben, ahol milliós értékeket is létrehozhatna.

27. Ezen kívül is lehet részleges bűcsút nyerni?

Igen. A *Bűcsúk Kézikönyve* felsorolása szerint különböző imádságok és áhítatgyakorlatok is járnak részleges bűcsúval.

28. Hányszor lehet napjában bűcsút nyerni?

- a) Részleges bűcsút sokszor, ahányszor csak sikerül olyan jót tenni, ami részleges bűcsúval jár.
- b) Teljes bűcsút azonban rendes körülmények között, napjában csak egyszer nyerhetünk.

29. Mit jelent az, hogy „rendes körülmények között”?

Azt jelenti, hogy abban az esetben, ha az ember a következő napot is megkapja Istentől ajándékba. Mert akinek földi élete befejeződik, az halála napján két teljes bűcsút is nyerhet.

30. Hogyan lehetséges ez?

Úgy, hogy a pápa a haláluk pillanatához érkező hívőknek teljes bűcsút engedélyez akkor is, ha nincs módjuk papot hívni, gyónni, áldozni, fogadni a szentkenetet és a teljes bűcsúval járó pápai áldást. Ha valakinek a szívében van bűnbánat, és életében szokott imádkozni, a Szentatya megajándékozza a teljes bűcsúval, hogy adósságok nélkül léphessen Krisztus elé.

31. Ez azt jelenti, minden katolikus hívő mindjárt a mennyországba jut?

Nem azt jelenti, hanem hogy büntetésszerűen nem kell a tisztítótűzben szenvednie. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a tökéletességéhez hiányzó természetfeletti szépségért ne kelljen még szenvednie a vágy tűzében, mielőtt beléphetne a mennyek országába.

32. Akkor mégiscsak jó katolikus hívőként élni!

Bizony, mert olyan kegyelmi segítségek birtokában vagyunk, amiket a többiek, még ha meg is vannak kereszttelve, nélkülöznek.

33. Rendes körülmények között hogyan lehet teljes búcsút nyerni?

Feltételezve a 13. kérdésben mondottakat, teljes búcsú nyerhető:

- a) A szentévben
- b) Félórás jámbor szentírásolvasással
- c) Félórás szentségimádással
- d) A keresztút elvégzésével
- e) Templomi vagy családi közösségben legalább öt tized Rózsafüzér elimádkozásával
- f) Bizonyos időpontokban:
 - Halottak napján és nyolcadában
 - Nagypénteken a Kereszt imádásakor
 - Urbi et orbi áldás vételekor

34. Akkor hát érdemes összeszednünk magunkat!

Bizony, mert így a perceink többet érnek, mint a drágagyöngyök, s egész életünk a Rózsafüzérhez válik hasonlónvá, azaz vannak benne nagy pillanatok: teljes búcsúk, és sok apró gyöngy: a részleges búcsúk, és az egész Istennek szóló hála és imádás lehet!

35. Mi a szentévi búcsú?

Időhöz kötött teljes búcsú, melyet a pápa az egész Egyháznak engedélyez, általában egy esztendőre, azért, hogy a hívők rádöbbenjenek katolikus voltuk kegyelmére.

36. Honnan való a Szentév gondolata?

Az Ószövetségből, a Jóbél-év törvényéből (lásd MTörv 25. fejezet). A Törvény szerint minden ötvenedik esztendő a nagy szociális megújulás éve lett volna, melynek értelmében az eladott föld és ház visszaszállt volna eredeti tulajdonosára; a rabszolgákat fel kellett volna szabadítani;

a hitelezésből származó adósságokat el kellett volna engedni. Ezt a törvényt azonban – úgy tűnik – Izraelben soha nem tartották meg. Az Úr Krisztus, a Messiás megújulást hozott Izraelnek, de nem szociális síkon, hanem a lelkek világában minden embernek: visszaadja a lélek szabadságát és elveszített kincseit. Ezért olyan fontos, hogy az Úr, amikor a názáreti zsinagógában nyilvánosság elé lép, Izaiásnak éppen azt a részét olvassa, amelyben „az Úr kedves esztendejének”, a jubileumi évnek meghirdetéséről szól a jóvendölés (Lk 4,16–20).

37. Mióta ül az Egyház szentévet?

VIII. Bonifác pápa hirdette meg az első szentévet vagy jubileumi évet 1300-ra, hogy felébressze a hívőkben Péterhez és Rómához való tartozás tudatát.

38. Hogyan szólt akkor a szentév törvénye?

A szentévi búcsú törvénye így szólt:

A pápa teljes búcsút engedélyez mindazoknak, akik elzarándokolnak Rómába, végiglátogatják a nagy római bazilikákat, gyónnak, áldoznak és imádkoznak a pápa szándékára. A római gyóntatók a szentév idejére rendkívüli meghatalmazásokat kaptak, melyek birtokában olyan bűnösöket is feloldozhattak, akiknek egyébként a püspökhöz vagy közvetlenül a pápához kellett volna fordulniuk.

39. Az Egyházban is 50 évenként van szentév?

Nem. VIII. Bonifác pápa úgy gondolta, hogy százévenként hirdessenek majd az utódai szentévet. Ez azonban sokakat kizárt volna a szentévi búcsú lehetőségéből, ezért már 1350-ben úgy rendelkezett VI. Kelemen pápa, hogy szentévet hirdet, és utána ötvenévenként tegyék ugyanezt a pápák. De még ez is túlságosan ritkának tűnt, ezért V. Miklós pápa 1450-ben 25 évenként ismétlendőnek rendelte a szentévet.

40. Miért volt szentév 1983-ban, hiszen nem telt el huszonöt év az azt megelőző (1975) szentév után?

Azért, mert a pápa, ha megfelelő indoka van, rendkívüli szentévet is hirdethet. 1983-ban a megváltás 1950. évfordulója indokolta, hogy Szent II. János Pál pápa rendkívüli szentévet hirdessen 1983. március 25-től 1984. húsvétjáig.

41. Az emberek a szentévben valóban elzarándokoltak Rómába?

Igen, a nehéz közlekedési körülmények ellenére százezrével mentek a pápa városába. Ezt a zarándokházak feljegyzései mutatják.

42. Mi történt, ha valaki nem tudott Rómába menni?

1925-ig a szentév idejére a Rómán kívül elnyerhető teljes búcsúkat a pápa felfüggesztette, kivéve a haldoklóknak szánt teljes búcsút. 1925-ben azonban XI. Pius pápa elrendelte, hogy minden ország kijelölt templomaiban Rómán kívül is elnyerhetik a hívők a szentévi búcsút.

43. Mik a szentévi búcsúk elnyerésének feltételei?

A lelki felkészültség ugyanaz, mint a 13. kérdésnél felsoroltak. Rómában meg kell látogatni a nagy bazilikákat vagy egy katakombát (a régi törvény az volt, hogy a rómaiaknak harmincszor, az idegeneknek tizenötször kellett felkeresni a hét bazilikát): a Szent Pétert, Szent Pált, Lateránit, Santa Crocét, Maria Maggiorét, San Lorenzót és San Sebastianót, és imádkozniuk kell a pápa szándékára.

44. Hogyan nyerheti el valaki a búcsút, ha nem tud Rómába menni?

A pápa a szentévet meghirdető bullájában részletesen megszabta a feltételeket, melyekkel a szentévi búcsú elnyerhető. Ezt az egyházmegyei körlevelek is tartalmazzák.

45. Mit kell imádkozni a pápa szándékára?

A pápa szándékára történő imádság feltételének eleget tesz az, aki a pápa szándékára elimádkozik egy Miatyánkot és egy Üdvözlégyet. A hívőknek azonban szabadságában áll meghatározni, hogy áhítatuk és buzgóságuk szerint mást imádkozzanak.

46. Mi a pápa szándéka?

A pápa azt kéri Krisztustól, adja meg, *hogy a világon mindenütt szabadon hirdethessék az evangéliumot, ahol pedig már él az Egyház, ott a hívők teljes szabadsággal gyakorolhassák vallásukat.*

47. Hogyan nyerhetik el a búcsút a betegségben szenvedők?

A Szentatya rájuk külön is gondolt, és úgy rendelkezett, hogy ha valaki nem tud elzarándokolni a kijelölt templomba, az a plébániatemplomába menjen el.

Ha valaki még erre sem képes, akkor lélekben csatlakozzék egy olyan családtaghoz, aki elmegy, hogy a szentévi búcsút elnyerje, és a beteg jó cselekedete az legyen, hogy gyengeségét és szenvedését ajánlja fel az Egyházért.

48. Ha naponként másként is elnyerhető a teljes búcsú, akkor mi a szentévi búcsú jelentősége?

Az, hogy az egész Egyházat ébreszti, és minden hívőnek egyszerre ajánlja fel a pápa a megújulás lehetőségét. Erre vonatkozóan tanácsos elolvasni az *Aperite portas* kezdetű szentévi bullát.

49. Mi a szentévi bulla?

Az az ünnepélyes, régebben nagy ólompecséttel ellátott pápai levél, amellyel a pápa az Egyház tudomására hozta rendszerint mennybemenetel ünnepe után, hogy karácsonykor megnyitja a szentévet, amely karácsonytól karácsonyig szokott tartani.

50. Mi jelent az, hogy „megnyitják a szent kaput”?

1500 óta szokás, hogy a négy nagy római bazilikában egy egyébként befalazott kaput kibontanak (a Szent Péterben a pápa, a Szent Pál, a Laterán és a Maria Maggiorében egy-egy bíboros) jelezvén, hogy a szentévben az Egyház kapuja tágabbra nyílik, és elvárja, hogy a szívek is jobban megnyíljanak a kegyelem számára.

51. A búcsú elnyerése után van-e valami teendő?

Igen: ezt a kincset, bármilyen törékenyek vagyunk is, őriznünk kellene. Az volna jó nekünk is, az Egyház egészének is, ha hozzászoknánk: el akarjuk nyerni az elnyerhető búcsúkat, s nem önmagunknak, hanem a tisztítótűzben szenvedő lelkek számára. Így az Egyház egységében és a szentek közösségében élhetnénk.

Meg lehet tenni azt, hogy a szentévi búcsút először az ember önmagáért ajánlja fel, aztán törekszik a kegyelemben való megmaradásra. Bízhatunk abban, hogy miként most mi támogatjuk a szenvedő lelkeket, úgy, ha meghalunk, velünk is törődni fog az Egyház.

Felhasznált irodalom

Diós István – Szigeti Kerény: A búcsúk imakönyve. Szent István Társulat, Budapest, 1984.

Diós István: A búcsúk kézikönyve. Szent István Társulat, Budapest, 2000.